

ANINOASA — DÎMBOVIȚA. CONTRIBUȚII DOCUMENTARE LA MONOGRAFIA COMUNEI

MIHAI GABRIEL POPESCU

Așezată la aproximativ 7 km. de vechea Cetate de Scaun, azi Cetatea de Oșelului — Tirgoviște —, într-un relief specific cîmpiei înalte a Tirgoviștei străbătută de riul Ialomița și pîriul Valea Mare¹, localitatea Aninoasa este atestată documentar în anul 1453 aprilie 29 printr-un hrisov dat din Tirgoviște de către Vladislav voevod (Vladislav al II-lea, 1447—1448 și 1448—1456)² prin care este dăruită o vie de la Aninoasa, mănăstirii din Pădurea cea Mare la Bolintin și o vie de la Răzvad³.

Din hrisov reiese clar că este vorba de Aninoasa din Dîmbovița fiindcă localitățile menționate — Buceșani, Răzvad, Dragomirești — sînt pe teritoriul județului, unele atestate înainte de această dată⁴.

Desigur, vile de la Aninoasa au constituit surse de dispute între boieri, domnul țării. Mitropolia Țării Românești, fiind și locuri pentru zăneli făcute de puternicii vremii favoriților.

Astfel, în 1474 septembrie 4 Basarab voevod — 1476 decembrie — 1477 noiembrie — (Basarab cel Bătrîn-Laiotă care domnește și în perioada 1473 noiembrie-decembrie, 1474, 1475 ianuarie)⁵, dă poruncăslugemenului mănăstirii din Pădurea Mare la Bolintin, ca să-i fie satul Bolintinul și moara la Neajlov cu loc, fin și vile la Aninoasa și Buceșani la Argeș și cu țigani anume, să fie sfîntei mănăstiri ohabnice⁶.

1. Localitățile județului Dîmbovița, Tirgoviște. 1971. p. 51.

2. Istoria României în date, Editura Enciclopedică. București, 1971. p. 454.

3. 1453 (6961) aprilie 29, Tirgoviște. Vladislav voevod mănăstirii Bolintinu pentru Aninoasa Bolintinu; scris la Tirgoviște.

1453 (6961) aprilie. 29. Tirgoviște. Hrisov lui Vlad (Vladislav) marele voevod ce-1 dă sfîntei mănăstiri din Pădurea cea Mare la Bolintin, ca să-i fie satul Bolintinul și moara care au cumpărat-o Pavel de la Stoica la Neajlovu și cu loc de fin. Și încă la Răzvad care a închinat-o Pîlea logofătul și altă vie la Aninoasa.

Și au cumpărat dîrnia mea jumătate dîn Buceșani și am închinat-o mănăstirii. Și încă au închinat Stoica și Dan și Pătru, Dragomirești de la Dîmbovița și 4 sâlășe de țigani și Buceșani la Argeș, i proci.

Acad. R.S.R., Documenta Romaniae Historica, B., T. Rom., vol. I., București, 1966, p. 191.

4. Localitate Răzvad la 1431.

5. Istoria României în date, p. 454.

6. Arh. St. Eucirești, Mănăstirea Mihai Vodă, VIII 70, f. 3 v (Nr. 4).

Toponimul Aninoasa derivă de la *arin*, forma muntenească fiind *anin* (de aici *anin-a* = pădure tinăra de anini)⁷, cu sufixul *-oasa* = Anin-oasa.

La baza topicului se găsește latinescul „*alinus*“, *alnus* = arin⁸, iar nu substantivul „*anima*“ = inimă, cum greșit interpretează unii localnici.

Arinos-Arinoasa mai poate fi și loc nisipos, de unde paronimul *aninos*-Aninoasa, adjectiv substantivizat din *arina*.

Toponimul este de origine latină.

Desigur, Aninoasa a desenat loc nisipos și cu mulți anini, așa cum celelalte localități ca : Anini — Buzău, Anina — Caraș-Severin, Aninoșani — Dîmbovița, Aninișul — Gorj sau cele identice : Aninoasa din județele Argeș, Covasna, Hunedoara, Vâlcea și-au luat denumirea avînd baza în *arin-anin*, formînd prin derivare o serie de toponime cunoscute. Existența în aceste localități a unor bazine carbonifere, ne îndreptățește să afirmăm că pe aceste locuri au fost păduri masive care, în decursul mileniilor, au dat această bogăție naturală cărbunele ce se află și la Aninoasa din Argeș, Gorj, Hunedoara, Dîmbovița, iar pe raza unora dintre ele și petrolul.

Este cert că pămîntul nisipos a fost și este propice, în special pe dealuri, cultivării viței de vie pe „fețele înșorite ale acestora“.

Referitor la Inimoasa, Spăteni și Bărbătești care sînt citate în opera „Țiganiada“ de I. Budai Deleanu : „țigani fac popas între Alba și Flămînda, apoi se îndreaptă pe cete spre Spăteni între Bărbătești și Inimoasa“⁹ toponime pe care criticii le-au localizat „aici lîngă Tirgoviște“ ca fiind Aninoasa, Săteni¹⁰, Bărbătești¹¹ credem că afirmația merită a fi discutată. În timpul cînd se petrece acțiunea din Țiganiada — domnia lui Vlad Țepeș (1456—1462 și în noiembrie—decembrie 1476) satele Săteni și Bărbătești nu existau (primul este atestat documentar în anul 1572 al doilea în 1579) iar satele Flămînda și Alba nu sînt identificate în jurul Tirgoviștei.

Plecînd însă de la premiza că autorul cunoștea harta Stolnicului Constantin Cantacuzino, tipărită la Padova în 1700 pe care erau trecute aceste localități, este explicabil de ce acesta plasează acțiunea de mai sus, pe valea Ialomiței și, modificînd fonetic prin epenteză prin intercalarea consoanei „p“, din Săteni a obținut Spăteni, iar toponimul Aninoasa l-a considerat că provine de la *anima*=suflare și i-a zis Inimoasa, lăsînd însă neschimbată denumirea satului Bărbătești. Poate că, în-

7. Iorgu Iordan, *Toponomiă românească*, Ed. Acad. R.S.R., 1953, p. 50.

8. arbore, ce crește pe malul riurilor de munte și prin pădurile umede de șes.

9. Acad. R.S.R., *Istoria literaturii române*, II, București, 1968, p. 72.

10. Mihai Gabriel Popescu, *Satul Săteni în lumina documentelor*, în „Documente Valahica“, Tirgoviște, 1974, p. 169—177.

11. sat dispărut, a fost pe teritoriul com. Doicești în partea de sud, vecin cu Săteni.

tr-adevăr în 1462 Vlad Țepeș ia drumul Transilvaniei prin satele de pe frumoasa vale a Ialomiței pentru ajutor la curtea lui Matei Corvin, trecînd prin Aninoasa.

În 1523 satul Aninoasa era dezvoltat din punct de vedere economic, deoarece Radu voevod (Radu Bădica, 1523 oct. — 1524 noiembrie) dă poruncă vlădicăi Ilarion : „ca-să-i fie perperii ¹² de la Aninoasa și de la oraș și de la toți oamenii care au vii pe locul părintelui vlădică la Aninoasa pentru că l-am miluit domnia mea, ca să fie pentru întărirea sfintei Mitropolii. De aceea nimeni să nu cuteze să tulbure sau să oprească sau să împiedice, căci un astfel de om va primi mare rău și urgie din partea domniei mele. Și voi vinăriceri, care sînteți ai domniei mele, să-i lăsați în pace“ ¹³.

Satul cu vile trecuse în posesia Mitropoliei din Tîrgoviște că la 31 septembrie, 1529 Moise voevod (1529—1530) întărește prin hrisov domnesc această donație a lui Bașarab ¹⁴, iar noul domn Radu Paisie (1535—1545), la 28 ianuarie 1538 întărea din nou Mitropoliei și mitropolitului Varlaam satul Aninoasa, cu tot hotarul și podgoria ¹⁵.

La rîndul lor Mircea Ciobanul ¹⁶, Petru cel Tânăr ¹⁷ întăresc aceleiași Mitropolii și mitropolitului Daniil satul Aninoasa (1566) „cu tot hotarul și cu dealul și cu vinăriciul“ ca să fie „pentru hrana și folosința fraților care trăiesc acolo“ ¹⁸. Observăm că, pe lângă daniile făcute pentru Mitropolie, domnii acordă danii din pămîntul Aninoasei și înalților prelați, așa cum am văzut mai sus, sau cum procedează Alexandru Mircea voevod care dăruiește mitropolitului Eftenie „o vie și o livadă la Aninoasa“ ¹⁹.

În anul 1568, în timpul lui Alexandru Mircea, între Mitropolie și Hamza Turcul are loc un proces în care se dispută „dreptul de proprietate asupra satului Aninoasa“, la care domnitorul dă hrisov de întărire Mitropoliei în defavoarea turcului „care-l pierduse bunicul acestuia cu rea trădare“ ²⁰.

Că veniturile încasate de către Mitropolie provenite din exploatarea țăranilor, a viilor erau mari, reiese din actul dat de către Alexandru Iliș (1627—1629), în mai 1629, prin care scutea Mitropolia de la slujbe „mari sau mici, dări“ pentru satul Aninoasa, cu obligația ca Mitropolia să dea domniei 40 de galbeni pe an, în două rate pentru birul de haraci ²¹.

12. bani folosiți în Țara Românească avînd o valoare mare.

13. Arh., Statului București, S. I., nr. 266 (Mitropolia Rom., XXXIV/1.

14. Doc., Ț. Rom., (sec. XVI), II, Nr. 76, p. 75—76.

15. Arh. St. București, S. I., Nr. 451.

16. Doc., Ț. Rom., sec. XVI, II, Nr. 357, p. 343.

17. Arh. St. Buc., S. I., Nr. 668 și Arh. St. Buc., Peciți, Nr. 11.

18. Doc. Ț. Rom., (sec. XVI), III, Nr. 266, p. 228—229.

19. Arh. St. Buc., S. I., Nr. 791.

20. Ibidem, S. I., Nr. 799.

21) Doc., Ț. Rom., XXII, Nr. 269, p. 506—509.

Ovine din Aninoasa încep să fie cumpărate individual sau de mai mulți membri ai familiilor, dovadă actele date de Alexandru Mircea în 1570, decembrie 4. lui Radu și fraților săi prin care li se „întărește jumătate din ocină la Aninoasa, cu mori, vecini și trestie pe care au cumpărat-o de la Oancea cu 8000 de aspri”²², cit și actul din 1619, iunie 16. dat de Gavriil Movilă prin care confirmă „lui Tudoran pitar ocină cu vecini la Aninoasa răscumpărată cu 8000 aspri de la Neacșu, pircălab de Cîmpulung”²³.

În acest sat apar martori pe diferite documente ale vremii cum ar fi: „popa Manea ot Aninoasa” în anul 1657 sau „popa Radu ot Aninoasa” la 1777²⁴. Treptat se ridică oameni care îndeplinesc diferite funcții în ierarhia feudală, dar și cu putere economică. Așa se explică faptul că Tudoran paharnicul din Aninoasa cumpără țigani de la Iane paharnicul²⁵, de la Stanciu²⁶, de la Coman²⁷, de la Matei²⁸, de la Negoită Văcărescu²⁹ făcînd ca în perioada dintre 1659—1664 să aibă în proprietate, prin cumpărare, 15 țigani, plătind pentru ei suma de 204 ughi. Pe lingă țigani, acest Tudoran începe să acapareze și moșii cu rumânii de pe ele, cumpărînd în 1664 moșia Strimba de la Negoită Văcărescu „cu rumâni” pe 100 ughi³⁰; ia ca zălog tot de la același proprietar partea de moște ce i se cuvenea cu rumânii de la Șotinga (1665)³¹, ca apoi să facă act pentru banii împrumutați (187 ughi): „și pentru acești bani ce scriu mai sus (187 ughi) pus-am zălog toată partea mea de moște din Șotinga de preste tot hotarul și cu toți rumânii anume: Vlad, i Danciu, i Stan, i Radul, i Lupul, i Andrei și cu toți feciorii lor cîți vor avea... și alți rumâni cîți se vor mai afla”³².

Mărindu-și moșia, Tudoran mai cumpără în 1665. 11 țigani cu 187 ughi de la Negoită Văcărescu spătar și de la Dumitru vîtaful din Tîrgoviște „un sălaș de țigan” cu 50 ughi³³.

Acest Tudoran se poate să fie una și aceeași persoană cu cel care se înrudea prin soția sa Stana (fiica lui Pirvu postelnicu. care era fiul

22. Doc., T. Rom., (sec. XVI), III, Nr. 445, p. 388—389.

23. George Potra, *Tezaurul documentar al județului Dimbovița*, (1418—1800). Muzeul județean Dimbovița, p. 143.

24. Arh. St., Buc., Mitropolia Țării Românești, LV bis 7 și George Potra, *Tezaurul*, p. 792.

25. „Să se știe că am virădit pe Sarba țiganka cu un copil arume, și două fete”, Arh. St., Buc., Mitrop. T. Rom. CCCL III 28.

26. Ibidem, 29

27. G. Potra, *op. cit.* p. 324.

28. Ibidem, p. 335.

29. Arh. St. Buc., Mitrop. T. Rom. CCCLIII. 42—43.

30. Arh. St. Buc., Mitrop. T. Rom., CNLV — 11.

31. G. Potra, *Tezaurul...* p. 315.

32. Ibidem, p. 346.

33. Arh. St. Buc., Mitrop. T. Rom., CCCLIII — 54.

lui Vlaicu, mare armaș, unchi al lui Dragomir, mare stolnic) cu doamna Stanca, soția lui Mihai Viteazul³⁴.

Pentru serviciile aduse domniei o serie de slujitori primeau de la domnitor recompense în pământ, vii, livezi sau țigani. Așa ne explicăm faptul că, în anul 1691, Iane „bărbierul domnesc” are de unde vinde lui „Pascalie, vornicul scaunului Tirgoviște, mai multe vii. livezi și pomet în fețele Aninoasei”³⁵.

Domnitorului Constantin Brîncoveanu i se dă de către mitropolitul Theodosie viile din dealul Sătenilor³⁶ și primește în schimb viile din dealul Aninoasei : „Ca să aibă măriia sa a ținare și a stăpînirea niște vii din dealul Săteanilor, care sînt pe lingă viile banului Gheorghe Băleanu, care vii au fost ale Sf. Mitropolii din Tirgoviște, date de Alexie Călugărul, ce l-a chemat pre călugărie Anania”³⁷.

În documente apare tot mai des toponimul „Fețiile Aninoasei”. dealul cu vii, ca și în foaia prin care Ianache Dîmboviceanu îl lasă soției sale de a doua la anul 1775 „patru pogoane de vie în dealul Tirgoviștei, în fețiile Aninoasei și 373 stînji de moșie”³⁸.

Mare proprietar feudal, Mănăstirea Dealu deținea monopolul asupra vînzării vinului în cîrciumile sale, opunîndu-se celor care voiau să-și stirbească acest drept, adresîndu-se chiar domniei atunci cînd țărani satelor aservite încearcă să-și vîndă și ei vinul. Dovadă plîngerea egumenului mănăstirii adresată domnului țării la care Mihai Racoviță (1741—1744) dă încuviințare prin carte acestuia ca „nimeni să nu vîndă vinuri pe moșiile mănăstirii fără de cît vinurile mănăstirii să se vîndă în cîrciumi”³⁹. Acest drept îl avea mănăstirea asupra tuturor oamenilor de pe moșiile ei la Ocnița, Aninoasa, Podul Rizii, Băjești. Răzvadul, Popșa, Sătenii, Glodeni din Dîmbovița, Valea Lungă din Prahova⁴⁰.

De asemenea, spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, țărani din Aninoasa se împotrivesc dării vinăriciului și otaștinei către Mănăstirea Dealu, pentru care în 1796 Caimacanii Țării Românești poruncesc ispravnicilor județului Dîmbovița să dea ajutorul cel cuviincios oamenilor orînduiți de mănăstire spre a putea strînge vinăriciul și otaștina cuvenită mănăstirii : „Fiindcă Sf. Mănăstire Dealul din sud Dîmbovița, prin hrisoave domnești are milă dă vinărici din dealul Solomonului ce se numește Aninoasa, i Glodeni, i al Răzvadului, i al Ocniței, i al Voevozii și din dealul Sașilor sud Dîmbovița, cîte doi bani de vadră după obicei”⁴¹.

34. N. Stoicescu, **Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova** — sec. XIV—XVII, Ed. Enciclopedică română, București, 1971, p. 103.

35. G. Potra, **Tezaurul...** p. 462.

36. Mihai Gabriel Popescu, luc. cit. p. 173.

37. Acad. R.S.R., CLVIII — 44.

38. Arh. St. Buc., Mănăstirea Horezu, XXVIII — 31.

39. Acad., R.P.R., **Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea**, vol. I, T. Rom., p. 398.

40. Ibidem, p. 895.

41. Arh. St. Buc., Mănăst. Dealu, XXII — 100.

Activitatea socială și economică de pe raza localității Aninoasa se împletește pînă în a doua jumătate a sec. al XIX-lea de activitatea care au desfășurat-o cele două mari mănăstiri, azi pe teritoriul administrativ al comunei — Mănăstirea Dealu și Mănăstirea Viforita.

Mănăstirea Dealu, atestată documentar în anul 1431⁴², a avut un însemnat rol în cultura românească, aici s-au tipărit, transcris lucrările care au avut o largă circulație pe tot teritoriul românesc, contribuind la formarea conștiinței naționale, a răspîndirii limbii române scrise: de asemenea, de la început a fost necropolă domnească, adăpostind mormintele multor domnitori ai Țării Românești. În timpul războiului de Independență (1877) la Dealu a fost un lagăr de prizonieri turci⁴³. Din anul 1912 în unele clădiri ale Mănăstirii a funcționat Liceul militar „Nicolae Filipescu” dar, în urma cutremurului din 9—10 noiembrie 1940 lăcașul este avariat, reparațiile începînd după sfîrșitul războiului fiind terminate în anul 1956.

Despre frumusețea locurilor și a importanței Mănăstirii Dealu pentru români au scris prozatorii, poeții, s-au făcut cercetări științifice de către istorici care au scris tomuri multe dar ni se pare plastic afirmația lui Vlahuță care ca profesor suplîntor la gimnaziul Văcărescu din Tîrgoviște în anul 1879 a vizitat acest lăcaș de nenumărate ori spunînd:

„...se vede ridicîndu-se falnic dintre copaci Mănăstirea Dealului întregă, strălucitoare, stă mîndră în fața orașului ca și cum vremea ar fi adormit la pragul ei. Acolo, în tînda bisericii, într-o raclă de sticlă se găstrează capul lui Radu cel Mare întemeietorul mănăstirii și capul lui Mihai Viteazul, pe a cărui frunte a strălucit în fulgerarea unei clipe de noroc cea mai glorioasă coroană la care a țîntit vreodată visul de mîrire și de dreptate al neamului românesc”⁴⁴.

De comuna Aninoasa aparține și Mănăstirea Viforita, din satul cu același nume⁴⁵.

Toponimul Viforita sub forma de VIHORÎTI apare în 1479 septembrie 12, în hrisovul lui Basarab Tinărul voevod prin care „dă la mănăstirea de la Bolintin, ca să-i fie satele anume Bolintinul și Bucșanii, i Argeșul și moara la Neajlov cu loc de cosit fin, via la Vihorîți”⁴⁶.

Nu știm dacă pe aceste locuri „viforite—vihorite” erau locuitori. Cert este că la 1530 pe locul unei biseri cuțe de lemn Vlad Inecatul

42. Arh. St. Buc., S. I., Nr. 31, Dealu, XIII/1.

43. Comitetul județean de partid Dimbovița (secția de propagandă), *Mie îndreptar Dimbovițean*, Tîrgoviște, 1969, p. 9.

44. Al. Vlahuță, *România plătorească*, Ed. Ion Creangă, 1972, p. 148.

45. Comuna Aninoasa este alcătuită din trei sate: Aninoasa, Viforita, Săteni. Despre ultimul vezi *Documenta Valahica*, 1974, p. 169—177, studiul *Satului Săteni* de M. G. Popescu.

46. Arh. St. Buc., Mănăstirea Mihai Vodă, VIII/70, f. 3 v. (Nr. 5).

(1530—1532)⁴⁷ construiește aici mănăstirea căreia i se mai spunea **Vihorești**, biserița se poate să fi fost a vreunui schit de călugărițe sau călugări.

La baza toponimului stă apelativul **v i f o r—v i h o r** cu derivatele: Vihorești, Viforești, Viforita, Viforeni, Viforoasa, localități ce sînt și în județele Bacău, Botoșani, Mureș, Buzău, Dimbovița, care poate indica un loc cu vînt puternic, acțiunea lui fiind furtunoasă iarna⁴⁸ datorită curenților de aer, favorizați de topografia locului se produce viscol, vara vijelie, furtună⁴⁹, loc mohorît.

Satul propriu zis s-a format în jurul mănăstirii⁵⁰ care ca și sora și mai mare. Dealu, devine proprietara unor întinse posesiuni cu rumeni și robi țigani, așezați pe proprietățile apropiate, găsindu-l și la anul 1810 cu denumirea de „satul Mănăstirea Viforita”⁵¹.

Leon Tomșa întărește acestei mănăstiri bălțile de la Gurguiati, Vărăști și Sticleanu⁵², ca în 1696 să apară proprietară a unei mori⁵³.

Pe proprietățile sale, mănăstirea exercita o exploatare nemiloasă asupra țăranilor că, în anul 1643 „rumânii din satul Vărăști—Ilfov al mănăstirii nu ascultau de dispozițiile date și că înjurase pe călugărițe, iar la 4 iunie 1643 domnul amenința pe rumânii din acest sat, aflați în proprietatea aceleiași mănăstiri cu tăierea limbilor de unde se țin”⁵⁴.

În 1713 mănăstirea este reparată de Maria Brîncoveanu, soția lui Constantin Brîncoveanu, iar în urma avariilor provocate de cutremurul din 1812 este refăcută de episcopul Nicolae-logofătul mitropoliei — și de stareța Iustina⁵⁵. După cutremurul din 1940 este refăcută parțial, lucrările de reconstituire fiind terminate în 1962, păstrîndu-se biserica, chiliele mănăstirești, precum și zidurile împrejmuitoare ridicate de Maria Brîncoveanu. Aici pot fi admirate portretele ctitorilor, precum și catapeasma sculptată în lemn de Karol Stork. Fiind aproape de reședința domnească, nici satele și nici mănăstirile nu erau scutite de jaful invadatorilor vremelnici. Astfel, la 1610—1611 trupele lui Gabriel Batory

47. În lucrarea „Județul Dimbovița” autori Dragoș Bugă și Ion Zăvoianu, Ed. Acad. R.S.R., Buc., 1974, p. 159 s-a strecurat greșeala că „Mănăstirea Viforita este construită la 1530 de Vlad Țepeș” ! dar după cum bine se știe acesta fusese omorît în anul 1476.

48. Confer. N. A. Constantinescu, **Dicționarul onomastic românesc**, Ed. Acad. R.S.R., Buc., 1963, p. 406.

49. Asupra acestei ipoteze credem că cercetătorii în toponimie își vor spune cuvîntul.

50. în evul mediu sînt nenumărate cazuri de formare a unor localități în jurul mănăstirilor.

51. Alex. Popescu-Runcu, **Catagrafia jud. Dimbovița la 1810**, Tirgoviște, 1936, p. 35.

52. Arh. St., Mănăstirea Viforita I/17, 18, 19.,

53. G. Potra, **Tezaurul..**, p. 489.

54. L. Demeny, N. Stoicescu **Răscoala seimenilor sau răscoală populară**, Ed. Științifică, București, 1968, p. 50.

55. N. Stoicescu, **Op. cit.**, p. 710—711.

după ce profanează și jefuiesc mormintele de la Tîrgoviște, vin și la Viforita, iau o parte din odoarele prețioase cit și tabla care acoperea mănăstirea⁵⁶, iar la Dealu austriei conduși de generalul Heissler distrug și jefuiesc mormintele în anul 1691, biserica mănăstirii. Același lucru îl fac turcii în anul 1738 provocînd pagube mari. În ambele mănăstiri de pe raza comunei Aninoasa pe lîngă frumusețea construcțiilor arhitectonice, a picturilor, a inscripțiilor, vizitatorii au ocazia să admire o serie de obiecte valoroase ce se găsesc în expozițiile muzeale organizate aici. În anul 1810 la Aninoasa (ne referim la satul propriu zis) existau „51 case de români cu 91 bărbați și 84 femei, o casă de țigani cu 2 bărbați și 2 femei, o biserică cu hramul Sf. Nicolae deservită de preotul Constantin sin popa Radu de 37 ani, bun la citire, globit n-a fost. de neam român iar dascăl era Nicolae sin popa Dumitru, de 18 ani bun la citire, cinstit, holtei, globit n-a fost⁵⁷. În același an satul Mănăstirea Viforita — actualul sat de astăzi Viforita — cuprindea „36 case de români cu 69 suflete bărbați și 70 de suflete de femei, 4 case de țigani cu 6 suflete bărbați și 4 femei, o biserică a satului cu hramul Sf. Gheorghe avînd ca preoți pe popa Ion sin popa Preda, pe Vasile sin popa Preda și pe diaconul Milea sin Constantin, toți români. căsătoriți. știutori de carte⁵⁸.

Numărul mare de preoți întîlniți aici⁵⁸ în comparație cu Aninoasa se explică prin faptul că unii din ei serveau și la mănăstirea din sat. Pe raza satului Viforita întîlnim și alte monumente istorice și de arhitectură : două troițe, una datînd de la 1632—1634 și cea de a doua de la 1704⁵⁹. În anul 1821 cînd turcii vin în Țara Românească să înăbușe revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, de frica lor o parte din orășenii din Tîrgoviște iau drumul spre Viforita căutînd să se salveze, totuși turcii „calcă mănăstirea, jefuind-o“⁶⁰. Datorită faptului că erau sate fie ale mitropoliei (Aninoasa), sau mănăstirești (Viforita) acestea nu făceau comerț cu alte centre direct (exp. cu Brașovul) ci, prin intermediari ; o parte din produse vinzîndu-le în piețele orașului Tîrgoviște, unde în perioada regulamentară „în Tîrgul din Afară (care întrecea cu mult tirgurile de la Găești și Potlogi) întîlnim și prăvăliile unor negustori din satele județului ca din Vilcana, Aninoasa, Priseaca, Băleni, Mahala“⁶¹.

Față de revoluția de la 1848 și programul său, locuitorii satei Aninoasa și Viforita au manifestat o atitudine de simpatie. În 1864 ma-

56. este refăcută de Radu Mihnea.

57. Alex. Popescu-Runcu, *op. cit.* p. 35.

58. Ibidem.

59. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 793.

60. Victor Brătulescu, *Bisericile și casă sanatorială de la Viforita* în, „Glasul Bisericii“, Nr. 3—4, martie, aprilie, 1963, p. 248.

61. Cl. Ionescu, M. Oproiu, *Tîrgoviștea în perioada regulamentară* în, „Scripta Valahica“, Tîrgoviște, 1972, p. 235.

cea majoritate a țăranilor primesc pământ din moșiile Mitropoliei și din al celor două mănăstiri.

Din cauza exploatării, a impozitelor excesive, a lipsei de pământ la Aninoasa au loc în anul 1888 agitații țărănești⁶².

La Viforita începuse exploatarea petrolului din a doua jumătate a secol. al XIX-lea, ca în „1889 să fie înființată o fabrică de petrol și derivatele sale, proprietatea lui Ion Grigorescu, care folosea o rafinărie mai veche din anul 1880“⁶³.

Răscoalele țărănești din anul 1907 cuprind și o parte din localitățile județului Dimbovița, printre care satele Aninoasa, Viforita.

Un centru puternic este Răzvadul, cuprinzând satele Săcuieni, Adința, Gura Ociței, țăranii cerind pământ, micșorarea arenzii, schimbarea contractelor de învoieli agricole, se îndreaptă de la primăria din Răzvad spre Tirgoviște. Întâmpinați cu gloanțe, din rîndul țăranilor cad — fiind omoriți — 11 și 5 răniți⁶⁴ iar din alte surse peste 40 de răniți se găseau la spitalul județean⁶⁵. Un alt centru puternic în care mișcările țărănești ating un nivel superior l-au format comunele Mahalaua (Matei Voevod), Nisipuri, Ulmi, Colanul, Aninoasa, Șotînga⁶⁶.

La Aninoasa cca. 200 de țărani s-au prezentat la primărie cerînd să li se dea pământ, nu au fost violenți, ci au cerut prefecturii să intervină pe lângă Ministerul Domeniilor ca să li se dea pământ în loturi⁶⁷. În Viforita „un număr de 100 săteni au cerut prefecturii să intervină la Domenii pentru a li se da pământ în loturi și a li se restitui cele 6 ha. de pășune ce li s-au luat și au fost date mănăstirii Viforita“⁶⁸.

Mergînd pe calea revendicărilor, țăranii din jurul Tirgoviștei își dau seama că cererile lor nu sînt satisfăcute și atunci pornesc spre oraș în coloană „în rîndul căreia se găseau țăranii din Aninoasa, Viforita, alături de cei din Sirbi, Văcărești, Colanu“⁶⁹, ducînd tratative cu reprezentanții autorităților, întîlnirea decurgînd fără ciocniri.

Ca și în celelalte războaie pentru apărarea patriei duse de poporul român și în Războiul de Independență din 1877, în cele două războaie mondiale, locuitorii comunei Aninoasa și-au adus tributul de sînge. Ca recunoștință față de cei căzuți, stau mărturie monumentele eroilor ridicate în centrele satelor Aninoasa și Săteni, care se găsesc în directă îngrijire a pionierilor.

Pe raza satului Aninoasa începuse exploatarea cărbunelui ca și a

62. Județul Dimbovița, (file de monografie), București, 1969, p. 30.

63. Florica Dumitrică, **Date noi privind industria petrolieră** în „Valahica“, Tirgoviște, 1968, p. 109.

64. **Marea răscoală a țăranilor din 1907**, Ed. Acad. R.S.R., Buc., 1967, p. 433.

65. „Adevărul“ din 19 martie 1907.

66. **Marea răscoală a țăranilor...** p. 434.

67. Ibidem.

68. Ibidem.

69. Ibidem.

petrolului iar împotriva condițiilor neomenești în care lucrau muncitorii, a salariilor mici, a zilei mari de lucru, se ridică la luptă prin grevă, minerii Aninoasei în 1920⁷⁰. Exploatarea muncitorilor minieri se intensifică, ajungându-se ca în anul 1928 „mina de la Aninoasa să producă lunar 1000 tone cărbune”⁷¹.

În satul Viforîta la 1930 era o „fabrică de ceramică și cărămidă”⁷² la care erau angajați locuitorii satului, sau din satele vecine.

Muncitorii din aceste sate au legături strînse cu mișcarea comunistă din județ, în rîndurile lor „sînt difuzate materiale de propagandă comunistă”⁷³, în special în rîndul celor ce lucrau la schelă.

Valul de greve dintre anii 1933 cuprinde și zona acestor localități astfel că, în „1932 au loc greve la întreprinderile miniere din Șotînga, Doicești, Aninoasa”⁷⁴, iar în 1933 minerii „sînt alături de ceferiști și petroliști”⁷⁵. Tot în anul 1932 la demonstrația muncitorilor din Șotînga, Vulcana Pandle, Mănești, Gheboieni, Izvoare, Glodeni, Doicești care pătrund pe străzile Tîrgoviștei, „cerînd satisfaceri, se alătură și muncitorii din Aninoasa”⁷⁶.

În perioada ce a urmat grevelor, propaganda comunistă se intensifică în „localitățile petrolifere Gura Ocniței, Răzvad, VIFORÎTA unde se răspîndesc manifeste”⁷⁷.

La luarea cu asalt a prefecturii județului Dîmbovița, în noiembrie 1944 și instalarea primului prefect democrat în județ în persoana lui Gheorghe Popescu, cetățenii comunei Aninoasa s-au aflat în primele rînduri. În toamna anului 1944 și în anul 1945, organizația județeană a Partidului Comunist Român a dus o largă activitate politico-organizatorică pentru a se organiza în întreprinderi comitete de fabrică formate din reprezentanții muncitorilor. În scurt timp asemenea comitete au fost organizate la „Arsenalul armatei din Tîrgoviște, Gura Ocniței, la schelele din Ochiuri, Moreni, la minele din Șotînga, Doicești, Aninoasa”⁷⁸.

Fiind aproape de Tîrgoviște este posibil ca o parte din cei „avuți

70. Eugen Fruchter, **Acțiuni premergătoare grevei generale** în „Valahica”, Tîrgoviște, 1969, p. 125.

71. Mircea Alexandrescu, **Lupta maselor între 1922—1932** în „Scripta Valahica” Tîrgoviște, tom, IV, p. 273.

72. Enciclopedia României, 1938, vol. II, p. 168.

73. Ion Toacă, **Mărturii din anii ilegalității** în „Acta Valahica”, Tîrgoviște, 1972 p. 62.

74. M. Constantinescu, C. Daicoviciu, St. Pascu, **Istoria României**, compendiu — Ed. did. și ped., Buc., 1969, p. 489.

75. D. Angelescu, **Lupta minerilor dimbovițeni în perioada crizei economice din 1929—1933** în „Valahica”, Tîrgoviște, 1969, p. 207.

76. Mircea Alexandrescu, *loc. cit.*, p. 287.

77. Cl. Ionescu, **Acțiuni ale P.C.R. în jud. Dîmbovița în perioada 1934—1940** în „Valahica”, Tîrgoviște, 1969, p. 207.

78. Gh. Ionescu, **Activitatea organizațiilor de masă din județul Dîmbovița conduse de P.C.R. în perioada 1944—1946** în „Scripta Valahica”, Tîrgoviște, 1975, p. 16.

să-și fi trimis copiii la școlile care funcționau aici, sau pe lângă școlile de pe lângă mănăstiri.

În Aninoasa se poate să fi fost învățământ organizat înainte de 1838—1841, dar la 1841 este învățător Ion Ogrezeanu — fiu de birnic, localul școlii era clădit din nuiele, la această dată neterminat, cursurile ținându-se în casa învățătorului, frecvenți fiind 20 de copii ⁷⁹.

La Viforita era învățător în 1841 Gheorghe Verzea, fiu de birnic, cursurile se țineau în casa învățătorului ⁸⁰ cu 13 copii, iar la Săteni în aceeași perioadă funcționa Ilie Bucur, în casa căruia se țineau cursurile frecventate de 14 copii ⁸¹. Învățătorii din cele trei sate au fost numiți în luna august 1838. Localuri de școală nu avea niciun sat, iar numărul elevilor era mic.

Prin anul 1902—1903 încep să fie organizate la Aninoasa șezători, cercuri cultural-artistice, conferințe, de către intelectualii satului.

La 1910 în acest sat funcționa o bibliotecă populară ⁸² în cadrul căreia se desfășurau activități cultural-educative.

După 23 August 1944 satele comunei Aninoasa au cunoscut o dezvoltare fără precedent, economic, social și cultural, dezvoltare caracteristică tuturor satelor și localităților patriei noastre.

Populația comunei în anul 1975 era de peste 6500 locuitori, pe sate fiind grupați în procentajele : Aninoasa 38%, Săteni 20%, Viforita 42% ⁸³. De centrul județului toate satele sînt legate printr-o modernă șosea ce leagă Tîrgoviștea de Sinaia și București.

Transportul din sate se face cu ajutorul autobuzelor I.G.O. în orașele Pucioasa, Tîrgoviște, Doicești, Fieni, în fiecare sat existînd stații de autobuz. Șoselele din satele Aninoasa și Viforita sînt complet modernizate, urmînd ca și în satul Săteni să înceapă lucrările. Prin comună trece calea ferată București — Pietroșița, localitatea fiind deservită de stația Aninoasa. Pe raza comunei se găsesc țiței, cărbune, izvoare de ape sulfuroase, unele sînt exploatate și acum — țițeiul — cît și o bogată industrie constînd din schela petroliferă, o fabrică de cărămidă la Viforita, un gater la care lucrează locuitori ai comunei sau ai satelor din jur. O bună parte a cetățenilor comunei sînt salariați la întreprinderile din orașul Tîrgoviște, din Doicești, Pucioasa sau Fieni. Uniți în cele trei brigăzi ale Cooperativei Agricole de Producție (fiecare sat are brigada sa) cetățenii comunei sînt devotați pămîntului care le dă roade, muncindu-l cu drag ; C.A.P.-ul posedînd o suprafață agricolă de peste 1000 ha.

79. Gh. Pirnuță, *Inceputurile învățămîntului și culturii în Dimbovița, Tîrgoviște*, 1972, p. 272.

80. Ibidem.

81. Ibidem.

82. Mihai Gabriel Popescu, *Cadrele didactice și viața culturală a satelor în „Opinii pedagogice”, Inspectoratul școlar Dimbovița, anul școlar 1970/1971*, p. 17.

83. Cf., *Localitățile județului Dimbovița, Tîrgoviște*, 1971, p. 51 și A. Popescu-

Procesul de educație și instruire a tinerei generații se desfășoară în grădinițele și școlile de pe raza comunei, în fiecare sat existînd local corespunzător fiecărei unități școlare, localuri construite în anii regimului democrat popular.

Fiecare unitate școlară este înzestrată cu laboratoare, atelier, cabinete pentru diferite obiecte de studiu, material didactic, loturi școlare pentru practica productivă, cu material de practică sportivă și culturală. Școlile sînt frecventate de peste 850 elevi și 165 copii preșcolari, instruiți de către 46 cadre didactice cu calificare corespunzătoare.

Pentru satisfacerea necesităților spirituale ale oamenilor muncii în toate satele comunei sînt cămine culturale (localuri proprii au la Aninoasa și Viforita, la Săteni se preconizează construirea unui local nou), înzestrate cu biblioteci, cu cinematografe, iar în cadrul acestor cămine, activează toate genurile de formații artistice, remarcîndu-se formația corală condusă de Gheorghe Drăgușanu, azi de Constantin Perțea ș.

Comuna este radioficată, peste 300 cetățeni posedînd aparate de radio, 750 aparate T.V. Pentru îngrijirea sănătății oamenilor muncii în comună funcționează un dispensar medical cu puncte sanitare în fiecare sat, un sanatoriu și un spital, toate acestea încadrate cu 30 medici, 200 cadre cu pregătire medie, un cabinet dentar, farmacie.

În fiecare sat funcționează magazine ale cooperației de consum. Comuna este electrificată în întregime.

Datorită ajutorului primit de la stat, a condițiilor create, sute de familii și-au construit în ultimii ani locuințe proprietate personală.

Centrul politico-administrativ al comunei este satul Aninoasa. Comuna aparține de municipiul Tîrgoviște, ea constituind punct de atracție pentru turiști prin monumentele de aici, cît și prin transformările ce s-au produs în anii socialismului pe aceste locuri.

Runcu, Catagrafia... la 1810, p. 35.

84. Victor Brînduș, *Pagini din activitatea corală tîrgovișteană*. București, 1974, p. 177.